Autor Guste Santini
Ponedjeljak, 01 Kolovoz 2011 16:20

Kao što, očekivano, donose sredstva javnog priopćavanja republikanci i konzervativci su se dogovorili da se „pomakne letvica“ mogućeg zaduženja. Svijet je odahnu, burze su se oporavile. Sve će biti kao i prije ili možda neće, tko zna?

Obama je skoro po drugi put „ušao u povijest“. Prvi put je šokirao svijet kada je pobijedio na predsjedničkim izborima. Svijet je izbor ne-bijelca doživio kao novi iskorak u izjednačavanju svih rasa, nacija, ljudi. Vrlo brzo je dobiio Nobelovu nagradu što su mnogi s pravom ospodravli. Eventualno neizglasavanje mogućeg dodatnog zaduženja bio bi drugi slučaj, ali ovaj put negativnog, šoka. On se nije niti se je mogao dogoditi. Odgovor je vrlo jasan: tko bi na sebe preuzeo odgovornost da najmočnija gospodarska velesila dođe u situaciju da nije u mogućnosti izvršiti svoje obveze. Što bi se dogodilo da nije došlo do dogovora može se samo spekulirati. Raspon je odista teško zamislivo širok. Moguće je da se ne bi ništa dogodilo jer bi svi ignorirali stvarnost što i nije neka novina u novijoj povijesti planete Zemlje. Problem zaštite okoliša je takav slučaj. Druga krajnost bi bila lom svijetskih najprije financijskih tržišta, a potom tržišta roba i usluga, nadalje, rast nepovjerenja koji bi se morao desetljećima uspostavljati da bi se ponovno našao na današnjoj razini. Socijalni neredi bi vjerojatno u mnogim zemljama prerasli u krvave obračune. „Rubni djelovi“ uređenih država bi se povećali pa bi sivilo, da ne kažem crnilo, moglo destruirati sve što je do sada stvoreno. Osim toga, teško je vjerovati, da bi bilo koji konzevativni političar ma kako preferirao svoje interese i interese svoje stranke bio u stanju zauzeti „tvrdu poziciju“. Ljudi smo dogovorit ćemo se, rekli bi naši ljudi, i dogovorili su se.

Međutim, što znači dogovor to je sasvim drugo pitanje.

Dogovor po mom mišljenju ne znači puno ako uopće ista znači.

Argumentacija konzervativaca u procesu dogovaranja nije išla u pravcu iznošenja činjenica zbog čega je svijetska gospodarska, i ina, velesila došla u stanje u kojem se danas nalazi. To nisu isticali jer su upravo republikanci bili odlučujući čimbenik današnjem stanju gospdarstva SAD-a. Njihova perjanica Milton Friedman je neoliberalizam podigao na pijedestal božanstva. Margaret Thatcher i Ronald Regan su ideju neoliberalizma proveli na najučinkovitiji način. Južna amerika je put slijedila preko Čilea, Argentine, itd. Europska unija je podlegla neoliberalističkom konceptu pa je od welfare state, karakteristika rajnskog modela privređivanja,

ostala tek karikatura. Otuda prosvjedi diljem Europske unije. Ponovno je Marx bio u pravu: „Akumulirajte, akumulirajte u tome je sav prorok i Mojsije“.

Posljedice neoliberalističke politke pokazale su se tragičnim upravo za one zemlje koje su ga ustrajno propodvijedale. Očekivalo se, kao što nas ekonomska teorija uči a praksa je to tijekom zadnjih nekoliko stotina godina potvrđivala, da će neoliberalizam dodatno ojačati kapital odnos pa će, po priodi stvari, razvijeni postati razvijeniji. O nerazvijenima nitko nikada nije vodio računa. Bio je pokušaj 1968. godine preko UN-a da se pomogne manje razvijenim zemljama ali je bimodalna distribucija moći (kapitalizam – socijlaizam) to onemogućila.

Pojavila se je velika sila – Kina – koja je sve dosadašnje spoznaje i iskustva jednostavno „bacila u koš“. Ona je to učinila tako da je primjenila neoliberalizam kako ga nisu u stanju provesti ni najmočnije zemlje koje su ga oktroirale. Naprosto naprasno i potpuno napuštanje socijalne sigurnosti građana rezultiralo je maksimalnoj mogućoj do sada nezamislivoj/dogođenoj oplodnji kapitala. Po prvi puta kandidaturu za vodeće mjesto gospodarske velesile iznosi najmnogoljudnija nacija. Do sada su sve velesile bile, mjereno brojem građana, bile u manjini. Tako je Rim ovisio o vojnicima koji nisu bili rimski građani. Velika britanija je bila po broju stanovnika zanemariv čimbenik iako je kntrolirala trećinu zemaljske kugle. SAD, po mnogo čemu nasljednica Rima, boluju od istih bolesti. Kina sa svoji dvadesetak postotaka svjetskog pučanstva ne treba građane iz drugih zemalja da bi očuvala svoj suverenitet/majoritet. Njezina strategija je upravo suprotna dosadašnjim iskustvima. Kinezi „izvoze“ svoje sugrađane koji potom dodatno razvijaju mrežu kineskog gospodarstva. Uvijek je Kina to radila samo što je bila „komunistička zemlja“ pa nije bila prepoznata njezina strategija. Da bi se shvatilo koliko su moderni, „varijablini“, dovoljno je uočiti koje i kakve mogućnosti ima kapital u Kini u odnosu na bilo koju drugu zemlju u svijetu. Fantastično!

Smanjenje broja stanovnika u Kini od, recimo, 600 milijuna, bio bi značajan dobitak za kinseko gospodarstvo. Naprosto smanjenje broja kineza u Kini smanjuje socijalne napetosti koji su glavni problem daljnjem razvoju Kine. Kineski građani nisu napušteni od svoje matice zemlje već su njezin aktivni čimbenik u provođenju strategije koja će završiti kineskom dominacijom. To su legije koje provode dobitnu kombinaciju.

Upravo je u navedenom „kvaka 22“. Razvjene zemlje su zbog oplemenjivanja kapitala svoju proizvodnju preselile u manje razvijene zemlje. Gle čuda - zemlje koje su privukle proizvodnju smješene su u Aziji gdje je do prije dvadesetak godina djelovao brzorastući Japan koji će se ponovno vratiti i zauzeti mjesto koje mu pripada. Prema tome, nije samo problem u Kini, problem je u svim zemljama jugoistočne Azije. Dođe li do „konvergencije“, što je teško ostvarivo ali zamislivo, Rusije, Indije i Kine tada će tzv. zapadni svijet biti marginaliziran do - nebitnosti.

Prema tome problem SAD-a, pa ako hoćete i Europske unije, nisu tekući problemi. Osim toga oni nisu nastali preko noći niti mogu biti riješeni preko noći. Problem zapadnog svijeta je u njegovoj višestoljetnoj bahatosti koja je sada dobila vrlo učinkovit odgovor.

Postavlja se pitanje da li bi se stvari mogle „dovesti u red“? Jasno da bi se mogle ali se to neće dogoditi. Da bi stvari „sjele na svoje mjesto“ valjalo bi priznati pogreške, što do sada nije poznat slučaj, i pokrenuti projekt zvan Zemlja, projekt u interesu sviju a ne samo nekih. To znači promjenu uloge MMF-a, WB-a, Wto-a, a koliko je to realno odgovorite sami. I dalje, spoznaja da nemožemo jedni bez drugih značila bi novu stranicu u ljudskoj povijesti koju za sada nismo u stanju otvoriti.